

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 13.

Stockholm den 1 April 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. — Sthlm 1909, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	--	---

Helena Palmquist.

Den 22 sistlidne mars spred sig öfver Stockholm ett dödsbud, som väckte sorg och vemod hos många. Det var fröken Helena Palmquist, som gått bort från en i tacksamt minne bevarad mångsidig lifsgärning.

Helena Palmquist var född 1848 i Östersund, där hennes far var stadspredikant. Modern var dotter till den för sin originalitet och ovanliga duglighet kände komminister Linder i Umeå. Helena Palmquist förlorade tidigt sina föräldrar, men omhändertogs jämte sina två syskon af släktingar, hvilka sörjde för hennes uppfostran. Hon fick sitt hem i närheten af morfaderns, i en härlig trakt vid Ume älf. Genom honom kom hon ock under sin barndoms- och ungdomstid i nära beröring med kyrkoherden Anders Abraham Grafströms familj och fick dela det glada friska ungdomslifvet i detta hem. Starka vänskapsband för lifvet knötos under denna tid med en af döttrarna i familjen.

Utän tvifvel har det sunda, friska lifvet i en af Norrlands härligaste trakter och beröringen med så-

dana personligheter i det gammaldags svenska prästhemmet satt sin prägel på Helena Palmquists karaktär. Var det icke härifrån hon fick den kärlek till naturens storhet och poesi, som utmärkte henne! Var det icke här, i kontakt med denna storartade natur, kärleken till fädernebygden framväxte! Och här fick hon väl också den uppfattning af församlingslifvet och dess skyldigheter, hvilken hon bibehöll till det sista!

Helena Palmquist gick aldrig själf i skola, utan undervisades hemma, ända tills hon inträdde vid Kungl. Högre Lärarinneseminariet, bland hvars första elever hon räknas. Hon utnämndes efter slutad kurs hösten 1868 till lärarinna vid Statens Normalskola för flickor. År 1871 blef hon ordinarie lärarinna vid nämnda läroverk, hvilken befattning hon innehade till

våren 1906. Sedan hon från denna tid blifvit af staten pensionerad, utbytte hon lärarinnans verksamhet mot arbetet bland de fattiga. Hon blef nämligen våren 1907 vald till ledamot af fattigvårdsstyrelsen i Engelbrekts församling i Stockholm.

Dr. H. Palmquist

Det är nu fyrtio år sedan den, som skrifver dessa rader, gjorde Helena Palmquists bekantskap. Hon hade då nyss blifvit lärarinna vid Normal-skolan. Det var hon som först tog emot nykomlingen, hvilken med bäfvande hjärta och undran i sinnet nu gjorde sitt inträde i skolan. Men lyckligt det barn, som vid detta så viktiga tillfälle i lifvet mötes af en solig blick, ett varmt intresse och en förstående omtanke, hvilket gör, att man genast känner sig hemma i den eljest så främmande och nya skolvärlden! Den lärarinna, som så möter en, gömmer man sedan städse i tacksamt minne.

Men hjärtligheten, intresset och den förstående omtanken äro ej de enda drag, som utmärkte Helena Palmquist som lärarinna. Hos henne fann man också de egenskaper, som kanske mest bland alla uppskattas af eleven, bestämdhet och rättvisa. Och då Helena Palmquist dessutom med sitt stora intresse för naturen parade en rik fond af kunskap om densamma och tillika ägde stor förmåga att meddela detta intresse och denna kunskap åt andra, var hon ju som lärarinna rikt utrustad och kunde vid det läroverk, där hon under så många år satt in sina bästa krafter, lämna efter sig ett tomrum, svårt att fylla. Många äro också de elever, som med tacksamhet minnas hennes arbete och med saknad stå kring hennes bår.

Men det var ej endast som lärarinna jag kände Helena Palmquist, det var ock som kamrat och vän. Och det kan med rätta sägas om henne, att bättre kamrat och trofastare vän fanns icke. Helena Palmquist var ej heller i främsta rummet lärarinna. Hennes framgång som sådan berodde nog mycket på att hon först och främst var människa. Men hon var icke en af dessa personligheter, som med sina strålande egenskaper blända oss och hindra oss att se andra än dem själfva. Nej, hon hörde till dem, som med ett mildt sken upplysa lifvet omkring sig och komma oss att se det goda i allt och alla. I kamratkretsen var hon därför i högsta grad uppskattad genom sin lifvande, hjälpande personlighet, och många älskliga drag skulle här kunna nämnas. Många voro ock de kamratkretsar hon tillhörde genom de olika uppdrag hon såsom styrelseledamot för olika föreningar och institutioner fick emottaga. Särskildt må här nämnas styrelsen för Svenska lärarinnornas pensionsförening och styrelsen för Elevhemmet i Stockholm, för hvilket hon i tretton år arbetat med den sega energi, som utmärkte henne. Hon hade den principen, att om man inte kan göra mycket, så må man göra det lilla man kan, och förunderligt var det att se, hur det i sig själf obetydliga kunde under hennes händer växa ut till en betydande insats. Stor blir också saknaden efter denna tysta kraft och stort det tomrum hon lämnar efter sig i styrelsen för Elevhemmet.

Det arbete, som under de två sista åren af hennes lif upptog hennes tid och intresse, var fattig-

vården. Våren 1907 invaldes Helena Palmquist, som sagdt, till medlem af fattigvårdsstyrelsen i Engelbrekts församling, i hvilken styrelse hon under sista tiden fungerat som kassavårdare. Den förlust, som denna styrelse genom hennes bortgång gör, är också mycket kännbar. Sällan finner man en person, som med sådant intresse och sådan kraft upptagit fattigvårdsledamotens svåra och maktpåliggande arbete, sällan finner man någon, som med begränsade tillgångar räckt till för så många. Särskildt var det inom detta område ett arbete, som hon under sista tiden skänkte sitt varmaste intresse och sin lifligaste verksamhet. Det var barnkrubban i Engelbrekts församling. Visserligen fanns där redan en sådan, men Helena Palmquist, jämte flera af styrelseledamöterna med henne, insåg, att den behöfde i grund reformeras. Framför allt behöfdes lokal, och medel till denna måste på enskild väg genom insamling anskaffas. Helena Palmquist var outtröttlig, och hon hade också den glädjen att se den nya barnkrubban i Körsbärs-hagen under tak, om ock ej alldeles fullbordad.

Så led Helena Palmquists lifsdag framåt under en stilla, glad verksamhet för andra. Och stilla, ljus och lugn som dagen varit, lika stilla bröt dess afton in. Endast några få dagars sjukdom föregick en oundviklig operation, efter hvilken hon uppvaknade till fullt och klart medvetande endast för att åter efter några timmar för alltid insomna.

Nog är det sannt, att visst hade det ännu kunnat finnas mycket för Helena Palmquists verksamma sinne att utföra och fullborda, men vi kunna dock ej låta bli att instämma med en af hennes vänner, som skrifver: »På samma gång jag erfar saknaden, kännes det också så förunderligt lyftande, vid tanken på att hon tagit sin flykt, icke tyngd af overksamhets tunga pröfvotider, men midt i sin glada, kärleksfulla verksamhet. — — — Och så har hon visst fått erfar det att i glad förundran känna sig flyttad öfver.»

A. K—e.

Efter valen i Köpenhamn.

Mars 1909 har varit en märkesmånad för Danmarks kvinnor. Den 12:te i den månaden flockade sig kvinnor i jämbredd med män kring valurnorna vid de kommunala valen. För första gången. Och för första gången blefvo kvinnor invalda i stadsfullmäktige, i själfva Köpenhamn till ett antal af sju, i Fredriksbergs kommun tre. Af dessa valdes 4 på den konservativa listan, 3 på den socialdemokratiska, 2 på den radikala vänsterns och 1 på spränglistan.

Sex af dem äro gifta.

Sällan har väl valagitationen bedrifvits med sådant nit, ty det gällde ju för de tre stridande partierna att på sin sida eröfra den nya väljaremassan — kvinnorna. Men det har visat sig att dessa icke låto eröfra sig, de hade sin ståndpunkt klar från början. Och kvinnorna infunno

sig mangrant, från alla partier. Tidningarna äro fulla af beundran öfver deras plikt känsla. Aldrig har det sett så lifligt ut i Köpenhamn på en valdag. Man och hustru gingo arm i arm till vallokalen, gamla nittioåriga damer kommo i sina rullstolar och läto bära sig uppför trapporna. Alla hade tydligen den lifligaste känsla af det ansvar de skulle ådragit sig genom sitt uteblifvande.

Dansk Kvindesamfund, som bakom sig har ett tjugofemårigt vackert arbete för kvinnosakens främjande i Danmark, hade den 18 d:s anordnat ett festligt möte för de tio första kvinnliga stadsfullmäktige i Grundtvigshus. Den vackra hallen, prydd med flaggor — bland hvilka hvarken den svenska eller den norska saknades — var fylld af en delvis festklädd och förväntansfull publik, då förbundets ordförande kand. jur. Henny Petersen hälsade hedersgästerna välkomna, hvarvid hon tillkännagaf att sex af dem lofvat tala under aftonens lopp. I ett kortare anförande berörde hon allt det arbete som föregått deras inval och alla de svårigheter som väntade dem på den nya banan, där männen sedan länge stodo helt annorlunda väl rustade än de. Det vore därför orätt att genast i början vänta sig för stora resultat af kvinnornas insats i det kommunala arbetet. Ett skulle dock Dansk Kvindesamfund städse ha rätt att vänta af dem, nämligen att de "med flitiga fingrar i gyllene skrift skulle inväfva orden rätt och sanning på männens urblekta och slitna banér."

Sedan en högstäm dikt af Poul Levin om "Kvindens Sag", unisont afsjungen, satt publiken i stämning, bestogs talaretribunen i tur och ordning af de sex nya fullmäktige. De kommo därvid att stå midtför den i bakgrunden utspända stora Dannebrogens hvita kors. En tillfällighet som såg ut som en tanke. Manne icke kvinnan i denna sin nya befattning på mer än ett sätt kommer att bli en frivillig korsdragerska!

De flesta af talarinnorna begagnade sig af tillfället att gifva sitt erkännande åt Dansk Kvindesamfund för dess oafslåtliga trofasta arbete i kvinnosakens tjänst. De finge nu utan egen förtjänst hösta hvad detta sätt, och de kände djupt det ansvar, som ålåge dem såsom banbryterskor för nästa steg — politisk rösträtt och valbarhet. De visste allt för väl att tusen kritiska blickar nu skulle följa dem, men de hoppades att många, inseende de svårigheter de skulle få att kämpa emot, också ville se på dem med milda ögon. Några programtal i egentlig mening blef det icke af, de hade redan hållits på de många valmötena. Det förmärktes heller ingen segerklang i deras ord, men däremot ett behärskadat allvar inför den nya och opröfvade uppgiften.

Onekligen mest intryck gjorde socialdemokratiens representant, fröken Crone, i ett längre, med brutal kraft framslungadt tal, där hon utvecklade sina upplefda erfarenheter om samhällsörättsvisorna och sina åsikter om den allena lyckliggörande blifvande socialiststaten. Med sitt tämligen opolerade föredrag gaf hon ett nytt prof på husrusom det är den glödande personliga öfvertygelsen bakom orden, som ger en talare makt öfver åhörarna. Något som högerkvinnorna lite hvarstädes gjorde väl i att besinna! Fru Vibeke Salicath, utpräglad höger, inhöstade knappast

en sådan bifallsstorm som hon, oaktadt äfven dennas i lyrisk sagostil väl framsagda anförande icke blott var mera tilltalande utan äfven var af den art, att det fäste sig i minnet.

Sedan ännu en vacker sång afsjungits, var den mera allvarliga delen af mötet slut, och 140 deltagare samlades nu i en festsal, där en liflig festmåltid vidtog, arrangerad med berömvärd dansk enkelhet vid sittande bord à 2 kr. pr kuvert. De långa borden lystes upp af påskliljor och det första vårbudet, grönskande björkris. Det var eljes icke våren och ungdomen den oafbrutna kedjan af skålfal under aftonens lopp gällde, ehuru denna de danska kvinnornas första seger var som en vårkänning för deras blifvande framgångar. Endast den sista talarinnan i raden gaf sin hyllning åt de unga, som skola upptaga de gamlas mantel och fortsätta deras arbete. De flesta talen höllos för "veteranerna," bland hvilka främst nämndes H. Exc. justitieministern Svend Högsbro, Fredrik Bajer samt frökonnarna Hjort, Bruun och Grundtvig, alla energiskt verkamma i Dansk Kvindesamfund och för dess sak sedan 25 år tillbaka.

Den gamle fredsvännen Bajer gaf ett humoristiskt svar, hvari han bad kvinnorna att nu icke "være for beskedne" utan gå frimodigt vidare.

Äfven af justitieministerns långa anförande framgick att kvinnornas politiska rösträtt såväl som valbarhet efter detta icke torde vara långt aflägsen. Enligt hans förmenande vore detta nästa steg endast en naturlig och nödvändig följd af de kommunala rättigheterna. För pressens representanter hölls äfven tal, besvaradt af en pressens man. Vidare yttrade sig den åldriga fru Bajer, fröken Hjort, fröken Crone, samfundets kassör fröken Neergaard, fru Salicath, fru Behrens m. fl., alla hälsade af lifligt bifall. Dessemellan sjöngos bordvisor med humoristiska anspelningar på kvinnovalen; man var med ett ord i strålände festhumör, ända tills man efter kaffet bröt upp närmare midnatt.

Aftonen hade helt varit helgad åt glädjen. Den hade varit som en välbehöflig paus mellan det trägna arbete som gått förut och det trägna arbete som väntade. Nyss hade man i hallen sjungit Maria Behrens sång om kvinnovalrätt:

"Halvt, kun halvt er Dören aabnet
 efter livslang Strid;
 vi til Hilsen saened' Vaabnet
 kun en stakket Tid.
 Nu paany vi fremad drage
 mod den hele Sejers Dage:
 Lige Ret for Mand og Kvinde
 vil til Slut vi vinde."

På botten af allt glammet låg allvaret inför morgondagens nya och stegrade kraf. Detta blef helhetsintrycket af festen.

S-D PL-N.

Sprid Dagny!

Londonkongressen.

I sista numret af Jus Suffragii lämnar Mrs Chapman Catt en del upplysningar om den blifvande kongressen, af hvilka vi meddela följande.

Början göres lämpligast med att ännu en gång påpeka för Dagnys läsarinor, att Mrs Gulick, 25 Victoria Street, S. W. såsom sekreterare för "The Committee of Arrangements" lämnar alla erforderliga upplysningar och att hon läser och förstår äfven franska och tyska.

Det centralast belägna hotellet är Welbeck Palace Hotel, Welbeck Street, W., endast fem minuters väg från St. James' Hall, där mötesförhandlingarne komma att hållas. Detta hotell är mycket att rekommendera såsom varande modernt och komfortabelt, hvilket äfven är fallet med Portland Hotel, hvilket dock är mindre och som ligger tvärs öfver gatan midt för St. James' Hall. Nära The Hall ligger äfven Dysart, Henrietta Street, Cavendish Square, ett godt hotell, mest besökt af amerikanare och fransmän. Som det är mycket resande i London i April månad är skäl att i tid skriva direkt till hotellen och beställa rum; önskas någon särskild upplysning om hotellen lämnas sådan af Mrs Stanbury, Chairman of the Committee on Hotels, 25 Victoria Street, S. W.

Alla kongressmedlemmar skola vid ankomsten anmäla sig hos "The Committee of Arrangements" för inregistrering. Där lämnas då program och kongressmärken. Kommittén mottager delegerade redan en vecka före kongressens öppnande. Däremot stänges denna byrå söndagen innan mötet öppnas (den 25 April); ifall kommittén underrättas om att någon delegerad anländer senare, ordnas emellertid så, att någon möter vid fåget.

Programmet för kongressen är ännu icke offentliggjordt, men de egentliga förhandlingarne komma att röra sig om revision af organisationen, val af styrelse samt öfverläggningar om alliansens blifvande arbetsmetoder.

Ciceroner komma att stå till gästernas förfogande för exkursioner i olika delar af London på aftnarna efter slutade förhandlingar.

Ingen bör känna sig hindrad att komma på grund af obekantskap med engelska språket, kommitterade hafva valts med särskild hänsyn till att kunna bistå de med språket obekanta.

Redogörelsen i Jus Suffragii avslutas med en ifrig uppmaning till anslutna föreningar att sända fullt antal delegerade, icke endast för att därigenom göra kongressen fullt representativ utan med direkt hänsyn till att dymedelst gifva ett stöd åt den engelska rösträttskampanjen. Äfven om meningar angående den taktik, som i England delvis tillämpats, äro delade, så är den engelska rösträttsrörelsen den lifligaste och mest omfattande, som pågått i något land. Men ännu finnas inom själfva England många, som skåda på denna rörelse från en inskränkt, af förhållanden bunden personlig uppfattning. Det är därför kongressens mission att demonstrera för hela England att rösträttsrörelsen omfattas af kvinnor från alla delar af jord-

klotet. Äfven för främjandet af rörelsen i sin helhet är ett allmänt deltagande i kongressen af största vikt.

Frågan om en internationell fana eller ett standar kommer upp för öfverläggning, äfvenså kommer en kommitté att gifva sitt utlåtande i täflan om en internationell rösträttssång. Deltagare i denna pristäflan kunna skicka manuskript antingen till Fröken Martina G. Kramers eller till Mrs Carrie Chapman Catt. Till manuskriptet skall bifogas förseglad namnsedel med bifogadt motto, samma motto skall för identifiering återfinnas på manuskriptet.

Predikningar komma att hållas i olika kyrkor af Rev. Anna Shaw söndagen den 25 april (före kongressens öppnande) samt påföljande söndag, den 2 maj.

Kvällsmötena äro ännu icke definitivt ordnade. "National Union" arrangerar emellertid ett möte i Albert Hall tisdagen den 27 april, då parlamentsmedlemmar tillhörande de liberala och konservativa partierna samt arbetarepartiet komma att tala, såväl som Rev. Anna H. Shaw och tvänne engelskor, Miss Stirling och Mrs Phillip Snowden. En procession af kvinnliga yrkesidkare och handverkare kommer antagligen företrädd af banerbärare gå rundt salen. Deltagare i processjonen intaga därefter för dem reserverade platser. Estraden kommer att prydas med 80 fanor, som burits i junidemonstrationerna. På onsdagen är middag på Prince's Restaurant och därefter vidtager en underhållning arrangerad af Skådespelerskornas Klubb. På torsdag e. m. har Internationella alliansen mottagit en inbjudan af "Social and Political Union" att närvara vid ett möte i Albert Hall, då sistnämnda förening framlägger sina skäl för följandet af den taktik den antagit. Reserverade platser finnas vid detta tillfälle för alla delegerade och främmande gäster vid kongressen. Vid detta möte komma alla de suffragetter, som varit fängslade, att sitta på estraden.

Antagligen komma de återstående tre aftnarna, måndag, fredag och lördag, att upptagas af möten i St. James' Hall. En af dessa kvällar kommer Miss Bertha Mason att gifva en historik af den kvinnliga rösträttsrörelsen i Storbritannien beledsagad af 80 skioptikonbilder.

På torsdag och lördag håller alliansen inga förhandlingar. På dessa dagar tänker man sig utflykter till Oxford, Cambridge, Wycombe Abbey School och Hampton Court. Mrs Creighton, änka efter biskopen af London, kommer att gifva en mottagning på Hampton Court för ett begränsadt antal kongressledamöter. Deltagare betala själfva järnvägsbiljetterna vid dessa utflykter, öfriga utgifter bestridas af kommittén.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorrörelsen i dess helhet.

Stockholms F. K. P. R:s årsmöte.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm afhöll sitt ordinarie årsmöte Måndagen den 29 mars i Viktoriasalen vid Tunnelgatan.

Sedan föreningens ordförande, d:r Lydia Wahlström, förklarar mötet öppnadt, vidtog några föreningshandlingar hvarefter d:r Wahlström i korthet redogjorde för de två vid årets riksdag redan föreliggande motioner, hvilka upptaga yrkande på politisk rösträtt och valbarhet för kvinnorna, samt omnämnde att en motion i samma syfte var att förvänta i Första kammaren. Sekreteraren i Verkställande Utskottet, Fru E. Boheman, redogjorde därpå i korthet för Centralmötet i Örebro, hvilkas förhandlingar redan äro Dagnys läsare bekanta, hvarföre här icke nu är platsen för ett närmare omnämmande af det väl framförda föredraget. På grund af en omkastning i programmet följde omedelbart härefter aftonens "clou", borgmästare J. Peterssens intressanta och lifliga skildring af "Personliga intryck från en rättegång med engelska suffragetter." Talaren påpekade att man måste se suffragettuppträderna mot dess engelska bakgrund, det politiska lifvet i England skummar och brusar på ett helt annat sätt än hos och där har alltid hänsynslösa och skarpa medel gripits till. Han omnämnde det "fullkomligt konstitutionella sätt" hvarpå männen, enligt en humoristisk engelsmans eget utlåtande, fört *sin* rösträttskamp, då offentliga byggnader brändes, fyra män hängdes, en biskop nära nog döddades och ärkebiskopen af Canterbury utsattes för smädelser och skymf. Om kvinnorna blott ville vara lika fredliga och respektabla som männen, hade denna engelsman vänskapligt ironiskt yttrat, så skulle de vinna männens sympatier och understöd. Emellertid hafva suffragetterna försökt *sin* taktik. Vi känna alla deras kampmedel. Vid en demonstration i oktober förlidet år arresterades tre kända suffragetter, Mrs och Miss Pankhurst och Mrs Drummond. Talaren hade varit närvarande vid förhöret inför polisdomaren och beskref scenen på ett liffullt sätt. De tre damerna i eleganta toaletter, ministrarne Loyd George och Herbert Gladstone såsom vittnen och utsatta för ett glänsande och kvickt förhör af Miss Pankhurst. De artigt småleende ministrarne blefvo ofta svaret skyldiga eller befriades af polisdomaren från att svara. Emellertid resulterade förhöret, som fortsattes en följande dag, i att de tre damerna, efter ett timplågt försvarstal af Miss Pankhurst dömdes till fängelsestraff.

Talaren slutade med att önska, och sade sig med säkerhet hoppas på att de svenska kvinnorna skulle få sina kraf uppfyllda, utan att några starkare kampmedel skulle behöfva tillgripas.

Det underhållande föredraget applåderades lifligt.

Därefter skreds till val af styrelsemedlemmar. Sex afsägelser förelägo, bland dem från d:r Lydia Wahlström, hvilken på grund af sin ställning som Verkställande Utskottets nuvarande ordförande icke ansåg sig böra kvarstå i Stockholmsföreningens styrelse. Af de gamla styrelsemedlemmarne återvaldes, fröknarne Signe Bergman, M. Staël von Holstein, Anna Kleman, Stina Quint, Anna Ljungberg, Anna Lindhagen, Lilly Engström samt fruarne E. Eckerman och Lizinka Dyrssen. Nyvalda blefvo d:r Inez Laurell, grefvinnan L. Stenbock, fru A. Gunnarson och A. Frösell, fröknarne A. Thorstenson och Symonds Ohlin. Som suppleanter invaldes fruarne A. Ekberg, A. Faustman samt fröken A. Helin. Till revisorer valdes

fru Agnes Westin och fröken Edith Strengell med fröken Hulda Berlin och fru Carola Sahl von Kock som suppleanter.

Den stora förlust, som drabbar Stockholmsföreningen genom d:r Lydia Wahlströms afgang, tolkades i styrelsens namn af fröken Anna Kleman, som uttalade ett tack för d:r Wahlströms arbete under de gångna åren, hvilket gifvits på bekostnad säkerligen af annat värdefullt arbete. Ett fyrfaldigt kraftigt lefve utbragtes därpå för d:r Wahlström. Fröken Anna Lindhagen frambar ett tack till öfriga afgående styrelseledamöter, hvarpå det talrikt besökta mötet upplöstes.

Pietas.

Under detta namn har i Stockholm nyligen bildats en förening med syfte att verka för bevarandet af äldre värdefulla textilföremål.

I spetsen för föreningen märkas följande kända personer, hvars namn borga för att arbetet går i rätt riktning, nämligen: fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, doktor Bernhard Salin, styresman för Nordiska museum, friherre Rudolf Cederström, intendent vid Kungl. lifrustkammaren, doktor Otto Janse, amanuens vid Statens historiska museum, och fröken Agnes Branting.

Öfverallt i vårt land har intresset för gamla kulturföremål börjat vakna till lif, men så glädjande denna företeelse än är, medför den dock vissa vådor, i det mängden i sin ifver att låta de gamla föremålen åter komma till heders, underkastar dem en visserligen välment, men ändock föremålens reella och estetiska värden synnerligen skadande restaurering. För att motväga dylikt hafva ofvanstående personer sammanslutit sig till en förening, som har till uppgift att på ett fullt museimässigt sätt behandla textilföremål, så att den genom ålder och vanskötsel eller genom båda delarna i förening pågående förstörelsen i möjligaste mån hejdas, utan att föremålens värde, äfven rent kulturhistoriskt sedt, därigenom minskas.

Alla föremål fotograferas före och efter behandlingen, hvarjämte alla åtgärder, som vidtagas, blifva antecknade.

De förnämsta föremål, som hittills konserverats, tillhöra Uppsala och Linköpings domkyrkor och utgöras af korkåpor, mässhakar, stolor, antependier m. m.

För närvarande konserveras en mycket dyrbar dalmatika, tillhörande Linköpings domkyrka. Förfrågningar ställas till föreningens sekreterare fröken Agnes Branting, hvars adress är Stockholm, 8 Styrmansgatan.

Våra ärade läsare

uppmannas värdsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter till det snart ingående

2:dra kvartalet.

Ny rösträttsmotion med yrkande om rösträtt äfven för kvinnor.

Jämt en vecka sedan det liberala partiets motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor af hr Staaff framförts i riksdagen föreligger den socialdemokratiska riksdagsgruppens motion om verkligt genomförd allmän rösträtt till Andra kammaren samt om suspensivt veto för Första kammaren. Som motivering för borttagande af de nuvarande strecken anföra motionärerna, hvad kvinnorna angår, följande uttalande i hr Lindhagens m. fl. motion vid föregående års riksdag, där det då hvilande förslaget kritiseras:

»På ett särskildt sätt faller en skugga öfver hela förslaget från de utestängda kvinnliga medborgarskarorna. Därmed har tydligare än genom något annat fastslagits, att det hela slutats på samma sätt som det begynts och hela tiden bedrifvits, nämligen såsom en byteshandel. När frågan ännu icke var afgjord och det kunde tänkas ått kvinnans medtagande möjligen skulle gifva något ideellt innehåll, en viss glans och lyftning åt förslaget, ägnadt att underlätta dess framgång, hade man i bakhand både vänliga ord och tankar för den kvinnliga rösträtten. Men så snart det visat sig att flera erbjudanden ej behöfdes för att få saken med minsta möjliga uppoffring i hamn, kastas utan vidare alla onödiga idéer åt sidan».

Motionärerna påpeka, att många nu beklaga, att rösträtsreformen icke åtminstone på denna punkt fick den lyftning, hvarom här talas, och att i samma mån som de utestängda kvinnornas rösträttsrörelse vinner

i omfattning och intensitet, kommer antalet af dem, som företräda denna uppfattning, att ökas. Våra styrandes olyckliga vana att fördröja äfven de reformer, som de själfva mer eller mindre öppet erkänna oundvikliga, vore emellertid skälet till att »denna gärd af rättvisa och erkännande åt Sveriges kvinnor ännu låter vänta på sig».

Själftva yrkandet utmynnar, i hvad kvinnorna vidkommer, i följande punkter:

»Till ledamot i Första kammaren kan endast väljas man eller kvinna, som är röstberättigad inom sin kommun samt uppnått 30 års ålder. — — —

Valrätt till Andra kammaren tillkommer en hvar välfrejdad svensk medborgare, såväl man som kvinna, som före det kalenderår, hvarunder val äger rum, uppnått 21 års ålder; dock ej den, som står under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt. — — —

Till ledamot i Andra kammaren kan endast utses man eller kvinna som uppnått 25 års ålder samt äger valrätt inom riket.

Tillika få vi hemställa, att utskottet, i händelse af bifall till den gjorda framställningen, ville vidtaga den jämkning i formuleringen af andra paragrafer i grundlagarna, som blifva en följd af ofvanstående förslag. Häri innefattas också att i § 31 regeeringsformen utbyta ordet »män» mot »män och kvinnor.»

Litteratur.

Valfrid Palmgren. *Bibliotek och folkuppfostran.* Anteckningar från en studieresa i Amerikas Förenta stater. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner, 1909.

Under sept.—dec. 1907 gjorde d:r Palmgren med understöd af svenska staten en resa i Amerikas Förenta Stater för att studera dess biblioteksväsende särskildt med hänsyn till seminarie-, skol- och folkbibliotek. Det är af sina erfarenheter från denna studieresa som hon nu i sin bok ger en intressant och entusiastisk, med många vackra fotografier illustrerad skildring.

Hon låter oss lära känna ett biblioteksväsende, så utveckladt och storartadt att vi häpnar. Af den statistik hon meddelar framgår, att den moderna amerikanska biblioteksrörelsen blott är omkring 30 år. Men till hvilken betydande institution har den ej under denna korta tid vuxit! Amerikanaren har lärt sig betrakta biblioteket som en väsentlig

del af ett samhälles uppfostringssystem; de anse "individens hela uppfostran otänkbar, om denne ej lärt sig att själfständigt begagna boken som ett medel till ständigt fortsatt själfuppfostran, själfutveckling." Därför jämställer han bibliotekets betydelse för samhället med skolans och finner det lika naturligt att för dess organisation hafva särskilda ämbetsverk, bibliotekskommissioner som för skolans.

Och då vi läsa d:r Palmgrens skildring af de amerikanska biblioteken och deras arbete, förstå vi, hur amerikanaren fått denna uppfattning. — Vi få lära känna en typ för bibliotek, till hvilken vi ej ha någon motsvarighet, det fria offentliga biblioteket, underhållet af stat eller kommun, men hvilket, i motsats mot biblioteken i Europa, är afsedt för alla medborgare.

Och hvilken hänförande skildring få vi ej af dessa

bibliotek! Vackra, konstnärligt dekorerade, ljusa byggnader, där allt är sörjdt för att göra det bekvämt och angenämt för dem, som där söka vetande eller förströelse, och hvilkas boksamling har något att bjuda den lärde såväl som arbetaren, affärsmannen, husmodern som skolgossen och barnen. Om hvad biblioteket gör för barnen har d:r P. lämnat en intressant skildring i Dagny n:r:is 17—18 i fjol. D:r Palmgren visar oss olika slag af bibliotek, deras organisation och arbetssätt, och vi måste erkänna, att vi ha mycket att lära af den amerikanska biblioteksrörelsen. Af synnerligt intresse är kapitlet om den viktiga form af bibliotek, som ju äfven förekommer hos oss, vandrings- och hembiblioteken. Det innehåller många väckande tankar. Bland annat framhåller d:r Palmgren den stora betydelse, som dessa bibliotek få, genom att man låter dem åtföljas af studieplaner och ställer dem i samband med föreläsningsverksamheten. I följd af amerikanarens känsla för vikten af att lära sig själfständigt begagna boken ha de amerikanska skolbiblioteken en långt större betydelse än hos oss, hvarom d:r Palmgren ger en intressant skildring, liksom om det intresse som det fria offentliga biblioteket visar skolan.

Hvad som i hög grad bidragit till utvecklingen af biblioteksväsendet och den betydelse det fått för samhället, det framhåller d:r Palmgren starkt, är det outtröttliga och entusiastiska arbete, som bibliotekarierna utföra. Vi få af hennes skildring en helt ny uppfattning af en bibliotekaries uppgift, och vi läsa med beundran om de amerikanska bibliotekariernas ansträngningar att föra allmänheten tillsammans med böckerna, om den utvecklade amerikanska bibliotekstekniken, de utförliga katalogerna, studieledare, bokförteckningar m. m.

Men för ett sådant arbete fordras utbildning och sådan gifves också i särskilda ett- eller två-åriga biblioteksskolor. Om inträdesfordringar till dessa och den undervisning, som meddelas i dem, berättar d:r Palmgren utförligt, äfvensom om bibliotekariernas ställning, lönevillkor m. m. I allmänhet, säger d:r Palmgren, ställer sig lönen något högre än för lärarpersonalen på samma ort.

Glädjande för oss berättar d:r Palmgren, att öfver hälften af Amerikas bibliotekarier utgöras af kvinnor och att den åsikten öfverallt gjort sig gällande, att detta arbete särskildt väl ägnar sig för dem. Kvinnor inneha chefsplatser i så godt som alla smärre och medelstora bibliotek, äro högt betrodda medlemmar af bibliotekskommissioner, chefer för biblioteksskolor o. s. v.

Jag skulle önska, att d:r Palmgrens bok ej blott lästes af dem, som syssla med biblioteksarbete, utan af alla, som ha intresse för uppfostran och folkbildning, och att något af den entusiasm för biblioteksväsendet och förståelse af dess betydelse hon visar måtte meddelas sig till många, så att hon ej längre skall ha skäl att klaga öfver det ringa intresse för dylika frågor hon funnit här i landet. Vi hoppas någon "Carnegie" vill lägga grunden, nog skall här finnas de, som med lif och själ vilja ägna sig åt arbetet och på hvilka skall kunna tillämpas d:r Palmgrens ord om de amerikanska bibliotekarierna, att hon "sällan sett män och kvinnor mera känsliga för det ansvar, som

deras ställning medför, mera entusiastiska för den mission de ha att fylla i samhället" och besjälade af "den fasta öfvertygelse, att de genom sitt arbete bringa individerna gagn och lycka och föra sitt folk en ljusare framtid till mötes."

H. L.

Ada Negri om den moderna milanesiskan.

Den moderna italienska kvinnan är för oss här uppe i Norden en ännu i det stora hela okänd typ, och om kvinnorörelsen i Italien har man intill de sista åren lefvat i ganska stor okunnighet. Det var först genom de stora kongresserna i Rom och Milano förra våren som man fick klart för sig till hvilken grad denna rörelse verkligen var stark och kraftig och att den leddes och understöddes af energiska och vakna kvinnor. Nyligen har i ett nummer af den franska tidningen »La Française» den kända italienska författarinnan Ada Negri lämnat en skildring af våra dagars milanesiska samt af kvinnosaksarbetet i Milano, hvilken är af stort intresse såsom belysande för hela kvinnorörelsen i Italien — centrum för denna rörelse är nämligen Milano vid sidan af Rom. Vi låna därför ur densamma några af de viktigaste detaljerna och mest karakteristiska omdömena.

Våra dagars milanesiska har ett gladt och lätt lynne samt en afgjordt praktisk läggning. Hon älskar sitt hem, som hon pryder och förskönar på allt sätt, men hon ställer högst det arbete hon kan uträtta för det allmänna och hvilket försätter henne i beröring med sociala missförhållanden, nöd och elände. Full af ifver och arbetslust är hon alltid färdig att skynda till en förenings byrå, en föreläsning, ett kommittésammanträde eller till en tidningsredaktion, som önskar upplysningar af henne. Hennes verksamhetslust är större än hennes håg för studier, och hon ägnar sig hellre åt praktiskt arbete än åhör en lärd föreläsning.

Endast en kvinnoförening i Milano har på sitt program arbete för utvidgad högre undervisning för flickor. Föreningen kallar sig "Cercle philologique" och har sitt säte i det gamla Palazzo Trivulzio. Ordförande i föreningen är Luiza Anzoletti, en af Italiens lärdaste författarinnor, känd såsom särdeles framstående latinare. "Cercle philologique" är närmast att likna vid en sorts fritt universitet med kurser i latin, lefvande språk, vetenskapliga ämnen samt målning. Ett rikhaltigt bibliotek samt en föreläsningssal finnes i palatset.

»L'association pour l'art» är, såsom namnet närmast anger, en förening för tillvaratagande af konstnärers intressen, men är en uteslutande kvinnlig förening. Föreningen anordnar musikaftnar, föreläsningar samt uppläsningar af författares arbeten. Inkomsten för dessa aftnar utgår som understöd åt unga författarinnor och konstnärer.

Den största och mest omfattande föreningen är "l'Union féminine", *Unione femminile*, grundad år 1900 af en grupp modernt tänkande kvinnor, bland hvilka främst

kan nämnas Ersilia Majno Bronzini. Föreningens ändamål är att samla alla kvinnliga krafter i ett gemensamt arbete för kvinnorörelsen. En del mindre föreningar hafva också anslutit sig till "Unione femminile", såsom »Société générale de secours mutuels et d'instruction pour les ouvrières», hvilken har till syfte att upphjälpa arbeterskornas ekonomiska ställning, "Pro Infanzia", som tager sig an öfvergifna och värnlösa barn, m. fl. En hjälp- och upplysningsbyrå finnes.

Föreningen anordnar äfven föreläsningar och diskussioner, och det var "Unione femminile", som tog initiativ till kongressen i Milano förra året.

Flera enskilda kvinnor i Milano taga ifrig del i socialt och filantropiskt arbete. Främst bland dessa kan nämnas Alessandrina Ravizza, som inrättat ett folkkök för klena och fattiga. Hon verkar flitigt för folkupplysning, och för närvarande dirigerar hon dessutom ett arbetshem, som har till ändamål att skaffa arbete och logi åt arbetslösa kvinnor. Hemmet är installeradt i en klosterflygel, inköpt af de franska »Soeurs du Saint-Sacrement».

En kvinnlig landtbruksskola har upprättats och intresset för landsbruksarbetet sprider sig allt mera. En Rödakorsförening är bildad af kvinnor, och på flere andra områden är det på kvinnornas intiativ som nyttiga företag satts i gång.

Af det anförda framgår att milanesiskan främst inriktar sitt arbete och sina sträfvanen på förbättrandet af socialt sämreställda kvinnors förhållanden. Hennes praktiska läggning gör att hon med särskild ifver tagit fatt på denna uppgift, men hon är fullt inne i alla kvinnorörelsens vitala frågor och äfven färdig med sin insats till deras lösning.

Från allmänheten.

Genmäle till Justina P.

Min värderade fru, märket K. J:s artiklar göra på er samma effekt som hofbaler på Svenska Morgonbladet. Ni ser rödt. Ni blir förgrymmad. Ni höjer er svaga stämma till ett gällt nöd- och varningsrop.

Den instinkt, som kanske på bekostnad af högre själsförmögenheter hos er utvecklats till en imponerande skärpa, vädrar i K. J:s litteraturkritik vådliga, ja nymoraliska tendenser, dem hittills endast ett fåtal skarpa hufvuden tyckt sig spåra i denna man må väl säga moderat-reaktionära skribents torrt sakliga och af dagsfrågorna oberörda produktion. Men från er ståndpunkt har ni helt visst rätt: idealens nattväktare kunna aldrig bli för vaksamma, och man bör prisa deras medborgerliga nit, om de, när någon rifver en tändsticka mot plånet, skria att elden är lös. Vår frivilliga nattväktarkår, för ögonblicket måhända den bäst disciplinerade i världen, hälsar i er en värdefull förstärkning.

Ni klagar öfver att det antastade märket lugnt vandrar gatan framåt med sin fatala tändsticksask, utan att så mycket som vända på hufvudet. Det är för att stilla er först efter polemik, som jag å den åtalades vägnar griper till ordet. Men tro nu inte, att jag ämnar försvara eller — hvilket kanske vore nödigare — förklara K. J:s inten-

tioner. Tidningens utrymme medger det icke, ty om jag väl gäfv mig in på företaget, skulle jag nödgas förse hvarje rad af de ifrågavarande artiklarna med kommentar. Så godt som alltid skönjes en hund begrafven under denna pennas alster, men här föreligger, skulle jag tro, en hel hundkyrkogård.

Så mycket kan jag dock försäkra till er tröst: det är mera rättframma och socialt brinnande naturer, som vända upp och ner på samhällen. Låt ni K. J. passera och rikta ert defensivpatos på mera utmanande föremål.

Jag önskar er lycka till det stränga arbete ni får nu en tid bortåt med att värja er mot den nya moral, som förkunnas af fru Bååth-Holmberg i Musikaliska Akademien och af fröken Wägner i veckotidningen Idun. Har ni själf någon gammal moral att tillgå, så underlätts ju era bemödanden. Ta då genast fram den ur dess förvaringsrum, syna den noga och stoppa den där den till äfventyrs under årens gång blifvit maläten, hvarpå den torde kunna brukas nästan som ny.

Af dessa vinkar bör ni finna, att ingen fientlig stämning dikterat mina i viss mån tillrättavisande rader. Jag kan i själfva verket icke utan pietet betrakta en företeelse som er. Ni framtrollar syner från mina spädaste år: småstadsförmak med brunrosiga och guldsirade tapeter, öglestolar med handbroderade öfverdrag och familjegruppfotografier i ovala svarta ramar. Misstar jag mig om jag i er tänker mig ett välkonserveradt exemplar af den kvinnotyp, som friherrinnan Åkerhielm med ett uttryck, som blott faller diktaren in, benämner "våra helgonlika mödrar"? "Hvem ser dem ej i hemmet" — jag citerar tacksamt den äberopade författarinnan — "hvem ser dem ej i sällskapslivet i de oföränderliga svarta sidenklänningarna och spetsmössorna öfver det slätkammade håret" . . . Ack, alltför sällan ser man dem — kanske ha de sista kvarlevorna samlats i det fjärran Gefle — och man skulle frestas att betvifla deras tillvaro, om icke tidningarnas insändarspalter dagligen genljöde af "deras saktmodiga stämmor".

Huck Leber.

"Den kvinnliga själfhäfdelsen".

Högtärade Fru Justina!

Jag har läst om edra bekymmer, nu senast i n:r 12 af Dagny, och med ledning af edra tankar "om den äkta kärleken" i n:r 8 tog jag äfven de senare om "själfhäfdelsen" på allvar. Manad af hvarjehanda i detta märkliga opus hvässade jag, med en "gammal blåstrumpas" hela indignation, min penna med alla ord ett hyfsadt språk medgifver, för att bemöta eder så sinnrikt utdragna "konsekvens", för att mildt förebrående klargöra för eder kvinnans nutida ståndpunkt till samhället, för att med skärpa framhålla, att af våra dagars fästmör kräfvdes något *mera* än "ödmjukhet", helt beskedligt medgifvande, att själfhäfdelse är något styggt såväl hos man som kvinna, men öfvergående som ungdomens öfvermod; samt först och sist för att uttala min stora sympati för den af eder i oförstånd så misstrodda "s. k. litteraturkritikern" K. J. Som en blix slog vid denna passus den tanken ned på mig: fru Justina måtte väl aldrig vara en Justus eller så . . . Inför denna föreställning kände jag mig så "afsnoppad", att pennan föll ur min hand, och då jag åter fattat den, är det blott för att säga: Man eller kvinna, skämt eller allvar, så synes mig det hela misslyckadt.

Med tvifvelaktig vördnad

Th. P—nd.

De religiösa kvinnorna och medborgareintresset.

Örebro F. K. P. R. hade sistlidna vecka anordnat en diskussionsafton med ämne: *Hvarför böra de religiöst öfvertygade kvinnorna vara medborgerligt intresserade?* K. F. U. K. och Hvita Bandet hade inbjudits att deltaga i diskussionen, och det visade sig vara en särdeles lycklig tanke att sammanföra dessa olika kvinnoorganisationer, hvars olika uppfattningar delvis bröto sig mot, delvis kompletterade hvarandra. I inledningsföredraget framhölls att ingen bör ställa sig främmande för det samhälle, i hvilket man lefver, och att det är en plikt för de religiöst öfvertygade kvinnorna att visa intresse för sin medborgareplikt och att de böra taga del i kvinnorörelsen, som annars skulle kunna komma att fortgå oberörd af kristendomen eller kanske alltmera aflägsnad från densamma.

Hvad vår tid mer än allt annat behöfver är starka, sedliga personligheter, sådana som kristendomen danar dem. Ingen har därför rätt att draga sig undan från att efter måttet af sina krafter kämpa för det stora målet: rättfärdighetens, renhetens, barmhärtighetens seger.

I den därpå följande diskussionen uttalades nödvändigheten af att kvinnorna skaffade sig insikter om samhällsförhållandena och bildade sig en själfständig uppfattning om förekommande frågor. Mödrarnas betydelse vid utdanningen af ett om samfundsplikterna mera medvetet folk betonades äfven, och kraftigt framhölls att i fråga om de svåraste missförhållandena i samhället föga kunde uträttas och ingen varaktig förbättring vinnas utan inverkan på lagstiftningen.

Rösträttsföreningarnas årsberättelser.

Landsföreningen och lokalföreningarna för kvinnans politiska rösträtt ha utsändt sina årsberättelser för 1908. Af redogörelsen framgår att Landsföreningens arbete under det sist förflutna året mera varit riktadt på stärkandet af redan befintliga rösträttsföreningar än på bildandet af ett större antal nya sådana. Som ett viktigt led i detta konsolideringsarbete kunna de i flera trakter af landet under året uppkomna länssammanslutningarna betraktas. Sådana länssammanslutningar hafva under året bildats inom Göteborgs, Stockholms, Värmlands, Gefleborgs, Örebro och Östergötlands län. Dessutom hafva F. K. P. R. i Malmöhus och Kristianstads län sammanslutit sig till ett gemensamt förbund, Skåneförbundet. I början af 1909 hafva dessutom F. K. P. R. inom Älfsborgs och Södermanlands län bildat länsförbund. Fastän arbetet sålunda mera varit riktadt på organisationens stärkande inåt än på dess utvidgning utåt, hafva icke desto mindre 25 nya föreningar bildats under året, hvarjämte Eskilstuna F. K. P. R. rekonstruerats efter föredrag af d:r Lydia Wahlström, så att föreningsantalet vid årsskiftet uppgick till 134 med 11,065 medlemmar. Då antalet lokalföreningar vid slutet af 1907 uppgick till 112, borde således föreningarnes antal uppgått till 138, men dels ha 2 af de mindre föreningarna — Broby och Vernamo — upplösts, dels ha 2 föreningar —

Sösåla och Liljeholmen — uppgått, den förra i Hessleholms, den senare i Stockholms F. K. P. R. De nybildade föreningarna äro: Gisslaved, Markaryd, Östhammar, Enköping, Vimmerby, Helgum, Falköping, Hjo, Öxnered, Oviken, Köping, Lilla Edet, Borås, Bräcke, Torpa, Marstrand, Valdemarsvik, Öfver-Selö, Ulricehamn, Åtvidaberg, Glommerstråk, Rogberga, Klippan, Mjellby och Bomhus.

I föreningarnas arbete framträder såsom ett nytt moment kvinnornas för första gången aktiva deltagande i den politiska valrörelsen under den gångna sommaren.

En på slutet tillfogad tabell öfver mäns och kvinnors deltagande i de kommunala valen under 1908 lämnar en del intressanta sifferuppgifter. På sju platser hafva kvinnorna deltagit lika mycket eller mera än männen. I sin helhet är % af röstberättigade kvinnor som deltagit i valen mindre än männen; i likhet med männen hafva de afgifvit en till sitt antal större % af röstetalet, hvaraf framgår att såväl bland män som kvinnor de som ägt högre röstetal företrädesvis begagnat sig af sin rösträtt.

Det bör emellertid ej förvåna, att många kvinnor underlåtit att begagna sin rösträtt, då kvinnorna ju i medeltal ägt 6,7 röster per person, under det att männen i medeltal ägt 13 röster per person.

Ett hem för skyddslösa vanvårdade barn i Paris.

F från det minnesrika och fruktansvärda Tempeltornet vid Boulevard Montmartre, Ludvig XVI:s f. d. fängelse, går vägen förbi tolfte seklets talande mästerverk, kyrkan St. Laurent, till Butte Chaumont, där i lugn och frid för storstadens rastlöshet befinner sig ett »Maison Maternelle», ett af Paris få privata skyddshem för barn. — Den 2 nov. 1891 grundade Louise Koppe, hvars byst nu är upprest på den öppna platsen mellan hennes egen stiftelses flygelbyggnader, denna barnasyl, sedan hon med outtröttlig energi och uteslutande på enskild väg lyckats hopsamla medel för att förverkliga denna sitt lifs dröm. Louise Koppe dog själf för nio år sedan efter att ha fått se sitt verk säkert befastadt. Hon öfverlämnade det i sina döttrars händer, hvilka fortfarande att verka i sin mors anda. Omkring 750 barn finna hvarje år där en fristad, och det är uttryckligen påpekadt i stadgarna, att barn, hvilka som helst — äkta eller oäkta, föräldralösa eller ej — mottagas så långt utrymmet det medgifver — och de mötas af moderlighet, omvårdnad, ömhet och huld. »Vi fråga ej, såsom de katolska klosterhemmen,» försäkrade mig m:lle Koppe med öfvertygelsens glöd i sina ögon, »om föräldrarna fått kyrkans äktenskapliga välsignelse eller barnen blifvit bestänkta med heligt vigvatten, nej, är barnet utkastadt på gatan, värnlöst och nödlidande, då ta vi det, så vidt möjligt är. Religion och trosbekännelse efter dogmer finna ej härberge hos oss, utan hvad vi från morgon till kväll lära våra barn, det är att älska hvarandra, att vara rättrådiga och göra det godt är.» För en tid af tre månader mottagas barnen, flickorna till en

ålder af t. o. m. 12 år, gossarna t. o. m. 7 år. Skälet till att gossarnas ålder understiger flickornas är det, att franska staten, som sedan några år tillbaka understöder hemmet med 6,000 kr. om året, och som under inga förhållanden vill gilla samskoleidén, förbehållit sig detta villkor med sitt underhåll. Mlle Koppe gaf mig en långtansfull blick, när hon hörde om våra lyckliga samskoleförhållanden i Sverige! Före frukosten kl. 7,30 f. m. få barnen själva bädda sina sängar och därefter »sorgfälligt» duscha i de rymliga badrummen. Hvarje torsdag e. m. håller en af ledarinnorna en skioptikonföreläsning, och på alla större festdagar förekomma extra förplägning och öfverraskningar. Äfven skollofskolonier stå i samband med stiftelsen. 100 barn få hvarje juli månad skaffa sig rosor på kind och kraft i arm i dess »Skogsbo» utanför Paris.

ELSA G. LINDFORS.

Notiser.

Fredrika Bremer-Förbundets Stipendieinstitution. Stipendierna för 1909 hafva tilldelats nedan nämnda personer på sätt, som följer:

400 kr. till eleven vid Anna Sandströms lärarinneseminarium Gerda Hennings (Stockholms stads stipendium); 500 kr. till lärarinnan vid Rimforsa Frida Årnström för studier i utlandet af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom (fritt stipendium); 325 kr. till studeranden Hulda Rutberg för akademiska studier (Norrbottens läns stip.); 300 kr. till Greta Sahlberg för kurs vid Rimforsa landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor (Södermanlands läns stip.); 400 kr. till eleven vid Gymnastiska Centralinstitutet Ruth Kinberg (Kristianstads läns stip.); 260 kr. till studeranden Anna Florén för akademiska studier (Skaraborgs läns stip.); 260 kr. till Elisabet Hedén för kurs vid folkskoleseminariet i Falun (Kopparbergs läns stip.); 200 kr. till eleven vid Södra Sveriges Sjuksköterskehem Hilma Hector (Malmöhus stipendium); 225 kr. till eleven Ragnhild Carlson (Blekinge läns stip.); 225 kr. till Elin Anderson för kurs vid Åtvidabergs fjäderfäskötareskola (Gottlands stip.); 200 kr. till samma kurs åt Karin Boström (Jönköpings läns stip.); 200 kr. till lärarinnan Hilda Selander för kurs vid tillskåreskola i Berlin, samt 200 kr. till kurs vid fjäderfäskötareskolan vid Åtvidaberg åt skolköklärarinnan Anna Söhrman (Göteborg och Bohus läns stip.); 225 kr. till Nanna Lundin för kurs vid folkskoleseminarium (Västmanlands läns stip.); 200 kr. för samma ändamål åt Svea Cassberg (Jämtlands läns stip.); 200 kr. till Matilda Axelsson för kurs vid barnmorskeinstitutet (Värmlands läns stip.); 200 kr. till Märta Wizén för kurs vid tandläkareinstitutet (Uppsala stipendium); 200 kr. till Märta Westfelt för ordnad kurs i barnavård (Östergötlands läns stip.); 200 kr. till Naëmi Hammargren för kurs vid Agdatorps trädgårdsskola (Älfsborgs läns stip.).

Af förekommen anledning kommer Västerbottens stipendium å 260 kr. för fattigvårdskurs att utdelas vid en senare tidpunkt.

Förbundets medicinska studiestipendier å 400 och 500 kr. äro äfven för 1909 tilldelade förra årets stipendiater, med. kand. Hanna Nilson och Märta Apelskog.

Två nya kvinnliga rösträttsföreningar ha bildats i Bollnäs och Ockelbo efter föredrag af fru Augusta Tönnings. I Bollnäs valdes till ordförande och centralstyrelsesuppleant fru Sigrid v. Schultz, till centralstyrelsemedlem fru Emma Stenbom. Ordförande och centralstyrelsemed-

lem i Ockelbo blef fru Elin Stenvall. Med dessa nya rösträttsföreningar uppgår antalet lokalföreningar till 142.

En kvinnokonferens i Kristianstad. Förbundet af Sveriges kristliga föreningar af unga kvinnor kommer att anordna en konferens i Kristianstad den 17—21 juni d. å. Säsom talare vid konferensen nämnas pastor Sam. Thysell från Stockholm, fröken Elin Rydberg, Sundsvall, m. fl.

Programmet kommer att upptaga bibelstudier, föredrag och diskussioner jämte en och annan utfärd.

Det nya folkskollärarynneseminariet i Göteborg. K. m:t har nu bifallit den ansökan, som gjorts af Rudebeckska elementarläroverket för flickor i Göteborg, om tillstånd att få inrätta ett kvinnligt folkskollärarynneseminarium.

Säsom villkor härför har k. m:t stipulerat att seminariet skall stå under tillsyn af domkapitlet i Göteborg. Seminariets kurs blir 3-årig, och i följd häraf komma fordringarna att ställas högre än vid statens seminarier, eller motsvarande fordringarna till andra klassen i sådan anstalt.

Säsom frivilliga ämnen upptagas i klassen engelska eller tyska och huslig ekonomi. Seminariet börjar i höst med en första och en tredje klass. Den tredje klassen är afsedd för sådana, som aflagt studentexamen,

Vid kvinnliga kontorist- och expeditföreningens årssammanträde omvaldes till styrelseledamöter fröknarna Mathilda Lindgren, Signe Lundh, Anna Theorell, Valborg Ulrich, Siri Johansson och Gertrud Sjöberg samt nyvaldes i stället för fröken Klara Larsson, som undanbedt sig återval, fröken Brita Larsson. Till revisorer valdes fröknarna Anna Åberg och Ingrid Pettersson. Suppleanter blefvo fröknarna Berta Sandström och Alfhild Hagström.

Medlemsantalet har under det sista räkenskapsåret afsevärdt ökats.

Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola, belägen vid Rimforsa i Östergötland, börjar 1 oktober d. å. ny kurs.

Inträdesansökan sändes till Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse före den 1 juni under adress Landthushållningsskolan, Rimforsa, och bör åtföljas af präst-, läkare- och kunskapsbetyg.

Kursen är två-årig och 10 elever komma framdeles att mottagas hvarje år. För den kurs, som börjar nästa höst, gäller emellertid som öfvergångsstadgande att utom 10 elever, hvilka skola genomgå tvåårig kurs, mottagas ytterligare 10 elever med föregående fullständig skolköklärarynneutbildning, för hvilka kurstiden vid landthushållningsskolan därför kan begränsas till ett år.

Afgiften för undervisning, logis, kost och lyse utgör 600 kr. pr år. Prospekt för kursen tillhandahålles på begäran af Landthushållningsskolan, adress: Rimforsa, samt af Fredrika-Bremer-förbundets byrå i Stockholm.

För kvinnliga studenter. Vid stadens folkskollärarynneseminarium i Stockholm mottages vid nästa hösttermins början en parallelafdelning till fjärde klassen. För inträde i denna fordras aflagd mogenhetsexamen. Kursen är ett-årig och afgiftsfri. Stipendier af statsmedel lämnas behöfvande och flitiga elever.

Sveriges kvinnliga fredsförening afhöll sistlidne fredag sitt årsmöte. Afgående styrelse återvaldes med undantag af fröken Julia von Bahr, som undanbedt sig återval på grund af afflyttning från hufvudstaden. I hennes ställe invaldes fröken Ester Åkeson. Likaså omvaldes förutvarande revisorer med suppleanter.

Till delegerade vid världsfredskongressen i sommar utsågos fru E. Broomé, professorskan Ann Margret Holmgren och fröken A. B. Bergstrand.

Köp Schweizer Siden!

Beğär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: *Ottoman, Liberty, Cotele, Crêpe de Chine, Louise, Taffetas, Mouseline*, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom *broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden*. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 5 (Schweiz)

Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Bildad 19-årig flicka, något musikalisk, som genomgått kurser i sömnad och väfnad söker plats som hjälp i hemmet och som sällskap åt barn och hjälp med deras läxläsning. Svar till "1—maj", Sköfde p. r.

Sjuksköterska önskar till sommaren medfölja familj eller ensam person på rekreationsresa. Reference af läkare. Svar emotes tack samt af "Sjuksköterska", Tidningskontoret Hornsgatan 54.

Ung, barnkär flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk önskar plats i familj att läsa och sällskapa med barn. Är villig hjälpa till i hemmet. Svar till "Våren 1909", Sköfde p. r.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgijna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelserna i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.).....	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt.....	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor.....	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt.....	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.....	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt.....	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?.....	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt.....	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?.....	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen.....	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan.....	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen.....	—: 05
Minneslista.....	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	(—: 75) —: 60
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter.....	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen.....	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre.....	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren.....	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt.....	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft.....	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. Rs i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Ung flicka af god familj, som genomgått fem månaders kurs i Karlskoga Praktiska skola samt äfven är kunnig i sömnad, önskar plats att gå frun tillhanda. Svar emotes tack samt till "Praktisk", Ludvika p. r.

Vid Landskrona Elementarläroverk för flickor

önskas för nästa läsår en vikarie-
rande lärarinna med undervisnings-
skyldighet i kristendom på skolans
alla stadier och historia.

Kompetens: Högre lärarinneseminarier eller däremot svarande utbildning. Lön: 1,400 kronor. Ansökningshandlingar, ställda till läroverkets styrelse, torde insändas före den 20 april. SDS. 2083

LEDIGA PLATSER.

HÖGRE ELEMENTARSKOLAN FÖR FLICKOR,

Hälsingborg.

Till ansökning ledig kungöres härmed en ordinarie lärarinnebeställning med undervisningsskyldighet, äfven på högre stadiet, i tyska, matematik och naturkunskap. Tjänsten tillträdes vid nästa läsårs början. Kompetens: Högre Lärarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Lön 1500 kr. jämte pensionsbidrag.

Ansökningar torde före den 30 mars tillställas

Doktor KNUT WINTZELL,
läroverkets rektor.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-
kurs. Slöjdlärarinnekurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

Nya Nådhammarhemmet Djursholm

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52
erbjuder klena och nervösa perso-
ner ett lugnt och stilla hvilohem.
Pris pr dag 5—8 kronor.

**Deposition
&
Sparkassa**

4 1/2 %

**KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.**

Oumbärligt i hvarje hem!

Under en lång följd af år har det bekräftats, och det bekräftas fortfarande dagligen, att de som försökt originalfabrikatet Salubrin och använt det enligt bruksanvisningen till behandling af sår eller andra yttre skador, mot värk, hosta eller för andra ändamål, **räkna det som oumbärligt på grund af de gynnsamma verkningar, som de själfva iakttagit.**

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos **Geijer & Co, Stockholm.**

KVINNAN OCH SAMHÄLLET

organ för

Östermalmsföreningen af Hvita Bandet

skildrar dess stora sociala program genom originalartiklar i

NYKTERHET! SEDLIGHET! RÖSTRÄTT!

m. m. Pris 10 öre.

Säljes i SCHMIDTS CIGARRBOD.

Gustaf Adolfs torg och i tidningskontoren

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt. Ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à l: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostatas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10.
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros et en Detail.

Social Tidskrift,

*Sveriges enda tidskrift för de sociala
frågornas behandling!*

Medverkan af de sakkunnigaste författare.

*Utredande artiklar i alla aktuella frågor på det
sociala området såväl i in- som utlandet.*

*Ett häfte i månaden. Helår kr. 6.—, halfår kr. 3.50, ett kvartal
kr. 1.75, lösnummer 60 öre.*

*Prenumerera å posten, å tidningens expedition, Lästmakaregatan 6,
Stockholm, eller i bokhandeln.*

Begär profnummer!

Andelsägare i Föreningen Dagny

kallas till ordinarie sammanträde tisdagen den 20 april kl. 7.30 e. m. å K. F. U. K:s lilla sal, Brunnsgratan 3, Stockholm. **STYRELSEN.**

VID UMEÅ ELEMENTAR-LÄROVERK FÖR FLICKOR

blifva till nästa läsår trenne lärarinneplatser lediga:

1) Med undervisningsskyldighet i franska och svenska på högre stadiet samt engelska på lägre. Kompetens: högre lärarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Minimilön: 1500 kronor jämte pensionsbidrag.

2) Med undervisningsskyldighet i engelska och matematik på högre stadiet samt tyska på lägre. Ämnena för såväl denna lärarinna som föregående kunna möjligen kombineras på annat sätt. Kompetens och lön lika med föregående.

3) Med skyldighet att undervisa i alla i 3:e förberedande kl. förekommande ämnen. Kompetens: folkskolelärarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Lön: 1200 kronor jämte pensionsbidrag.

Fullständiga ansökningshandlingar böra insändas till Styrelsen för läroanstalten före den 20 april.

Styrelsen.

SIGRID WÅGMAN FOTOGRAFIATELIER

3 UPPLANDSGATAN 3
(invid Norra Bantorget)

Grupper i det fria. Förstoringar utföras. Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas!

Pris fr. **Kr. 6** pr duss.

A. T. 83 03. Obs. **Hiss I.**

100-tals bitar randigt bomullstyg till förkläden, inneh. 2 met., äkta färg, ljus- eller mörkrandigt, erhålles till 73 öre, 10 bit. 7 kr. Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrog. 23 A, Stockholm.

Vid Linköpings Elementarläroverk för flickor

blifva nästa läsår två lärarinnebefattningar lediga med undervisningsskyldighet, den ena i kristendom och svenska, den andra i svenska och historia, båda såväl på mellanstadiet som på det högre, samt därjämte i franska eller engelska. Kompetens: Högre lärarinneseminarium eller motsvarande.

Lönegrader: 1,500, 1,700, 1,900 (efter resp. 5 år). Skolan erlägger hela pensionsavgiften och utbetalar 3/4 af lönen under längre frånvaro vid af läkarebetyg styrkt sjukdom. Ansökningar, åtföljda af prästbetyg och läkarebetyg, ställda till styrelsen insändas före den 15 april till **Föreståndarinnan.**

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Helena Palmquist. Af *A. K—e.*

Efter valen i Köpenhamn. Af *S—d Pl—n.*

Londonkongressen.

Stockholms F. K. P. R:s årsmöte.

Pietas.

Ny rösträttsmotion med yrkande om rösträtt äfven för kvinnor.

Valfrid Palmgren: Bibliotek och folkuppfostran. Af *H. L.*

Ada Negri om den moderna milanesiskan.

Gemäle till Justina P. Af *Huck Leber.*

De religiösa kvinnorna och medborgareintresset.

Rösträttsföreningarnes årsberättelser.

Ett hem för skyddslösa vanvårdade barn i Paris.

Föreningsmeddelanden.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.